

Öğrenci Ebelerin Doğum Sürecinde “Saygılı Annelik Bakımına” İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Araştırma
Student Midwives' Views on "Respectful Maternity Care" in the Birth Process: A Qualitative Study

Feyza Aktaş Reyhan¹ , Elif Dağlı^{2*}

¹Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Kütahya, Türkiye

²Çukurova Üniversitesi Abdi Sütçü Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Adana, Türkiye

Makale Bilgisi	ÖZ
<i>Geliş Tarihi:</i> 10.03.2022	<p>Amaç: Saygılı annelik bakımı, Dünya Sağlık Örgütü tarafından tüm kadınlar için önerilen ve kadınların onurunu, mahremiyetini koruyan, zarar ve kötü muameleden uzak durmayı sağlayan ve bilinçli seçim ve doğum sürecinde sürekli destek sağlayan bakım anlamına gelmektedir. Bu konuda farkındalık sağlamak adına ilk adımı attığımız bu çalışma ile amacımız, öğrenci ebelerin doğum sürecinde “saygılı annelik bakımına” ilişkin görüşlerini belirlemektir.</p> <p>Örneklem ve Yöntem: Araştırma niteliksel olarak Şubat 2022 tarihinde bir devlet üniversitesinin Ebelik Bölümü öğrencileri ile yapılmıştır. Örneklem sayısı, amaçlı örneklem türlerinden ölçüte dayanaklı örneklem ile saptanmış olup 15 öğrencide doygunluk noktasına ulaşılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ile derinlemesine görüşmeler yapılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.</p> <p>Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin doğum sürecinde saygılı annelik bakımı konusundaki görüşleri “Saygılı annelik bakımını tanımlama”, “Saygılı annelik bakımı bileşenleri” ve “Saygılı annelik bakımının önemi” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Saygılı annelik bakımı bileşenleri teması altında literatürle paralel olarak, “Kötü muameleden kaçınma, ayrımcılık yapmama, etkili iletişim kurma, sosyal desteğe erişim sağlanması, bilgilendirilmiş onam alınması, kadının doğurabilme gücünü destekleme, Sürekli ebelik bakımı sağlama” alt temaları toplanmıştır.</p> <p>Sonuç: Bu çalışmada ebe öğrencilerin doğum sürecinde kadınlara saygılı annelik bakımı konusunda mahremiyeti sağlama, etkili iletişim kurma, kötü muameleden uzak durma, nitelikli bir ebelik bakımı sunma gibi faktörlerin öneminin farkında oldukları ve çalışma hayatlarında birçok şey yapabilecekleri görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır.</p>
<i>Kabul Tarihi:</i> 10.06.2022	

Anahtar Kelimeler: Doğum, öğrenci ebe, saygılı annelik bakımı

Article Information	ABSTRACT
<i>Received:</i> 10.03.2022	<p>Aim: Respectful maternity care means the care recommended by the World Health Organization for all women, protecting women's dignity and privacy, avoiding harm and ill-treatment, and providing continuous support during the conscious choice and birth process. Our aim with this study, which we took the first step to raise awareness on this issue, is to determine the views of student midwives on "respectful maternity care" during the birth process.</p> <p>Subjects and Method: The research was qualitatively conducted with the students of the Midwifery Department of a state university in February 2022. The sample number was determined by criterion-based sampling, which is one of the purposeful sampling types, and the saturation point was reached in 15 students. The data were collected by conducting in-depth interviews with a questionnaire prepared by the researchers. Content analysis method was used in the analysis of the data. Results: The opinions of the students participating in the study on respectful maternity care during the birth process were gathered under three themes: "Defining respectful maternity care", "Respectful maternity care components" and "The importance of respectful maternity care". Under the theme of respectful maternity care components, in parallel with the literature, sub-themes of "Avoiding ill-treatment, Non-discrimination, Effective communication, Access to social support, obtaining informed consent, supporting women's fertility, providing continuous midwifery care" were collected. Conclusion: In this study, it was concluded that midwife students are aware of the importance of factors such as providing confidentiality about respectful maternity care to women, effective communication, avoiding ill-treatment, and providing quality midwifery care during the birth process and they think that they can do many things in their working life.</p>
<i>Accepted:</i> 10.06.2022	

Keywords: Birth, student midwife, respectful maternity care

doi: 10.46971/ausbid.1085944

Araştırma makalesi (Research article)

Giriş

Bütün kadınlar hayatındaki en önemli ve en özel olay olan doğum sürecinde saygılı bakıma ihtiyaç duyarlar ve bunu hak ederler (White Ribbon Alliance, 2011). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2018 yılındaki tavsiyeleri, kadınlar ve sağlık profesyonelleri arasındaki etkileşimin kalitesini vurgulamış ve doğumun olumlu sonuçları için iyi etkileşimleri bir ön koşul olarak kabul etmiştir. Bu etkileşim, sağlık profesyonellerinin kadınlara saygısını korumasını, travay ve doğum sırasında gerekli bilgileri ve duygusal desteği sağlamasını içermektedir (World Health Organization Reproductive Health Library, 2018). Saygılı Annelik Bakımı, annelik bakımının kalitesini ve kullanımını iyileştirmek için temel bir strateji olarak kabul edilmiştir (Vogel ve ark., 2016). Saygılı annelik bakımı kavramının tanımı üzerinde net bir fikir birliği olmamasına rağmen, genellikle samimi ve kadın merkezli bakım ile eş anlamlı olarak kabul edilir. İntrapartum saygılı annelik bakımı, kadınların inançlarına, bağımsızlıklarına, duygularına, onuruna, refakatçi edinme veya kültürel ritüellerini gerçekleştirme vb. haklarına ve tercihlerine saygı gösterilmesini içeren temel bir insanlık hakkı olarak tanımlanmaktadır (Ishola ve ark., 2017). Gerçekten de saygılı annelik bakımı, kadınların, yenidoğanların ve ailelerin temel haklarını vurgulayan, ihtiyaçlarını ve tercihlerini tanıırken kanıta dayalı bakıma yeterli erişimi artıran bir bakım yaklaşımıdır (Shakibazadeh ve ark., 2018).

Saygılı annelik bakımı, bakım kalitesinin önemli bir bileşenidir (Tunçalp ve ark., 2015). Kadınlar kendilerini desteklenmiş, saygı duyulan, güvende ve karar alma süreçlerine katılabileceklerini hissettiklerinde, olumlu doğum deneyimleri yaşama olasılıkları daha yüksek olabilir. Bununla birlikte, kadınlar tam tersi bir bakımla karşılaştıklarında, olumsuz doğum deneyimleri yaşama olasılıkları daha yüksek olup, bu durumun anne-bebek ve hatta toplum sağlığı üzerinde istenmeyen etkiler görülebilir (Bohren ve ark., 2020). Bu nedenle, sağlık hizmeti sunucuları, kadınların değerlerini, ihtiyaçlarını ve korkularını iyi sorgulamalı ve olumlu doğum deneyimi yaşamaları için kadınları desteklemeleri önemlidir. Dünya çapında, doğum eylemi ve doğum sırasında Saygılı Annelik Bakımının bileşenlerini, kadınların ve sağlık profesyonellerinin bakış açılarını keşfetmeye çalışan birkaç çalışma vardır. Bu bileşenler genellikle güvenli ve zamanında bakım sağlama, ebe ve kadın arasındaki olumlu etkileşimi beslenme, gizliliğin korunması, doğum eyleminde aktif rol alma, işlem yapılmadan önce kadının rızasının alınması, kadına işlemlerle ilgili bilgi verilmesi, doğum ve doğum pozisyonuyla ilgili olarak seçim özgürlüğünü teşvik etmek ve hasta mahremiyetine saygı gösterilmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2016; Burrowes ve ark., 2017; Shimoda ve ark., 2018). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sezaryen oranlarının yüksekliği göz önüne alındığında, doğumların normalleşmesi için kadınların doğum memnuniyetlerine direkt etkisi sebebiyle Saygılı Annelik Bakımına daha fazla ilgi duyulması ve bu konuda araştırmalar yapılması oldukça önemlidir. Ülkemizde literatürde bu konu ile ilgili araştırmalara rastlanmamıştır. Dolayısıyla doğumların normalleşmesi, tüm kadınların doğumlarını saygılı bir bakım olarak gerçekleştirmeleri adına "Saygılı Annelik Bakımını" değerlendiren bilime önemli katkılar sağlayacak yol gösterici çalışmaların sayısı artırılmalıdır. Bu konuda farkındalık sağlamak adına ilk adımı attığımız bu çalışma ile amacımız, öğrenci ebelerin doğum sürecinde "Saygılı Annelik Bakımına" ilişkin görüşlerini belirlemektir.

Örnekleme ve Yöntem

Araştırmanın Deseni

Araştırma, nitel araştırma desenlerinden durum çalışması biçiminde tasarlanmıştır. Belirli bir kavram, olay, olgu ve problemi daha iyi anlayabilmek için bir ya da birden fazla kişi ya da olay kullanılarak yapılan araştırmalar örnek olay/durum çalışmalarıdır. Örnek olay/durum çalışmasında; durum, olay, grup hatta kişi üzerinden sebep-sonuç ilişkilerine odaklanmaktadır (Moridi ve ark., 2020).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Şubat 2022 tarihinde Çukurova Üniversitesi'nin Ebelik Bölümü'nde 4. sınıfta öğrenim gören ve doğumhane stajını tamamlamış 15 öğrenci oluşturmuştur. Örneklem sayısı, amaçlı örneklem türlerinden ölçüte dayanaklı örneklem ile saptanmıştır. Literatürde, niteliksel araştırmaların örneklem hacminin, araştırma sorularına verilen yanıtların doygunluk noktasına ulaşmasına göre belirlenebileceği ve genellikle 5-25 kişinin yeterli olduğu bildirilmektedir (Moridi ve ark., 2020). Araştırmamızda doygunluk noktasına 12. öğrencide ulaşılmış olup 15 öğrenci ile tamamlanmıştır (n=15).

Veri Toplama Aracı

Araştırmada öğrencilerin bir ebe olarak Saygılı Annelik Bakımı konusundaki görüşlerini belirlemek amacı ile araştırmacılar tarafından konu ile ilgili alan yazın taraması ışığında yarı yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır (WRA, 2011; Vogel ve ark., 2016; Ishola ve ark., 2017; Shakibazadeh ve ark., 2018). Hazırlanan formda katılımcıların kişisel bilgilerini, saygılı annelik bakımı kavramını, bileşenlerini ve doğum sürecinde kadınlara saygılı annelik bakımı sunumu ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlayan sorulara, bazı konularda en ince ayrıntıya kadar inilmesini ve örneklerle somutlaşmasını sağlayan özelleştirici sorulara ve elde edilen veriler doğrultusunda verilen cevaplar ilgili derinlemesine bilgi almayı sağlayan sondaj sorulara yer verilmiştir. Geliştirilen form, konu ile ilgili deneyimleri olan ebelik ve nitel araştırma alanlarında uzman iki akademisyen ile tartışılarak, madde ekleme, ifadelerin değiştirilmesi, nitel çalışmaya uygunluk gibi birtakım gerekli olan düzeltmelerden sonra son şeklini almıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmasında soruların kolaylıkla anlaşılması, çok boyutlu olmaması ve katılımcıyı yönlendirici olmaması gibi ilkelere dikkat edilmiştir (Moridi ve ark., 2020).

Veri Toplama Süreci

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından yüz yüze görüşülerek derinlemesine görüşme tekniği ile toplanılmıştır. Veri kaybını önlemek amacıyla kayıt altına alınan görüşmeler öncesinde, ilk olarak katılımcılara araştırmanın amacı, görüşmenin ne kadar süreceği, görüşmede kullanılan kayıtların hangi amaçla kullanılacağı (yapılan kayıtların sadece çalışmadaki araştırmacılar tarafından raporlaştırılacağı ve bu raporlarda kesinlikle katılımcıların adlarının yer almayacağı ya da atıfta bulunulmayacağı) ile ilgili bilgiler sözlü olarak açıklanmış ve katılımcılardan ses kaydı içinde sözlü onam alınmıştır. Verilen bilgilerin doğruluğunu teyit etmek amacıyla katılımcıların söyledikleri tekrarlanarak ve özetlenerek doğru anlaşılıp anlaşılmadıkları kontrol edilmiştir. Görüşmelerde zaman sınırı belirlenmemiş; bunun yerine konu bitene kadar konuşma devam etmiş, araştırma sorularının yanıtı olabilecek kavramlar tekrar edilmeye başladığında görüşmeler sona erdirilmiştir. Sonuç olarak, her görüşmesi ortalama 45 dakika sürmüştür.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirmesi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi süreci; görüşme verilerinin yazıya geçirilmesini, verilerin düzenlenmesini, anlamlı veri birimlerinin saptanmasını, analiz matrisi oluşturulmasını, analiz süreci ve sonuçların rapor edilmesini içermiştir. Bu doğrultuda yapılan her görüşmeden sonra araştırmacı tarafından bilgisayarda birebir yazıya dökülmüştür. Veriler yazılırken, öğrencilerin isimleri kullanılmamış, her katılımcıya sırasıyla numara verilmiştir (Ö1, Ö2,... Ö15). Dokümanite edilen veriler önce benzer şekilde kodlanmış ve bir kod listesi oluşturulduktan sonra alt temalar ve temalar ortaya çıkarılmıştır. Araştırmada iç güvenliği artırmak için verileri kodlama ve analiz yapma işlemleri birinci araştırmacının yanı sıra nitel araştırma alanında yetkin bir uzmandan destek alınarak iki kişi tarafından

birbirinden bağımsız olarak yapılmıştır. Daha sonra araştırmacılar bir araya gelerek kodların alt temalarla ilişkilerini değerlendirerek alt temalar yeniden düzenlenmiştir. Güvenirlilik için kodlayıcılar arası uyum katsayısı hesaplanmış ve 0.89 olarak bulunmuştur. Nitel veriler analiz edilirken MAXQDA 2022 programı kullanılmıştır.

Etik Kurul Beyanı

Veri toplama işlemi başlamadan önce Çukurova Üniversitesi'nin Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından uygulama ile ilgili etik onay izni (Karar No:119/59, karar tarihi: 04/02/2022) izni alınmıştır. Görüşme öncesi öğrencilerden çalışmanın amacı ve nasıl yapılacağı hakkında bilgi verilerek sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. Araştırma, Helsinki Bildirgesi Prensipleri'ne uygun olarak yürütülmüştür.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin doğum sürecinde saygılı annelik bakımı konusundaki görüşleri “Saygılı annelik bakımını tanımlama”, “Saygılı annelik bakımı bileşenleri” ve “Saygılı annelik bakımının önemi” olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

Tema 1: Saygılı Annelik Bakımını Tanımlama

Ö1: *Saygılı annelik bakımı humm. Aslında saygılı annelik bence biz sağlıkçuların hastalarımıza yani anneye gösterdiğimiz hoşgörü, anlayıştır. Haklarını korumaktır. Önemli olduğunu hissettirmektir. ... Sevgi de olduğu gibi saygı da karşılıklıdır. Saygı gösterirsen saygı duyulursun...*

Ö5: *Saygılı annelik detaylı bir kavram aslında. Bana göre bu kavramı saygı içerisinde anneyle bebeğine uyguladığımız her türlü bakım ve yardım olarak açıklayabiliriz. Rahatını, konforunu sağlamak, yardım etmek, temiz, düzenli ortamda doğumu yapmasını sağlamak... Yani yaptığımız her bakımın özenli olmasıdır (Tablo 1).*

Tablo 1. Öğrenci Ebelerin Doğum Sürecinde Saygılı Annelik Bakımına İlişkin Görüşleri (n=15)

Kodlar	Alt Temalar	Temalar
Saygı içinde her türlü yardımda bulunma (10) Hoşgörülü olmak (6) Önemli olduğunu hissettirmek (2) Haklarını korumak (2) Sabır ve sakinlikle yaklaşmak (2) Ayrım yapmadan bakım sağlama (1)	Saygı göstermek	Saygılı Annelik Bakımını tanımlama
Kadını anlamaya çalışmak (4) Güvenliği sağlamak (4) Samimi davranmak (3) Doğru bilgilendirmek (2) Düzenli ortamda bakım sunmak (1) Konuşma diline dikkat etmek (1)	Özenli bakım sağlamak	

Tema 2: Saygılı Annelik Bakımı Bileşenleri

Mahremiyet

Ö3: *Saygılı bakım ve mahremiyet konuları birbirleri ile çok bağlı konulardır aslında. Aslında bu durumda empati yapılarak düşünülmeli, gerekli durumlarda perdenin çekilmesi odaya gerekli kişiler haricinde fazla insanın alınmaması, hastanın*

bilgilerini ilgili olmayan kişilerin duymaması gerekir. En basiti pansuman dahi olsa aman ne olacak perdeyi de çekmesek ne olur diye düşünülmemesi gerek, bu gibi durumlara daha dikkat edilmesi gerekmektedir...

Ö6: Mahremiyetin bakım açısından önemine gelecek olursak odalar bazen 2 kişilik olabiliyor hastaya bakım uygularken ya da bilgilerini alırken dikkatli olunmalı... Duymaması, görmemesi yönünde önlemler alınmalı... Bence kesinlikle odalar tek kişilik olmalı saygılı bakımda mahremiyet için bu şart olmalı. Paravan ya da perde her zaman çekili olmuyor... Çünkü odalar küçük birde perdeyi çekince bunaltıcı oluyor... Uykuya daldığında üzeri açılıyor mesela farkında değil...

Kötü muameleden kaçınma

Ö8: Şiddet türleri bakımı çok etkiler ki bence şiddetin olduğu yerde bakım olmaz. Şiddet bir hakaretle de olur, aşağılama ile de olur, bunlar kesinlikle olmamalı zaten suç... Bizim hastaya bu şekilde yaklaşmamız demek hastanın bize karşı koca bir duvar örüp işimizi zorlaştırması demektir...

Ö11: Kadın zaten doğum yüzünden gergin ve korkuyor sen neden ona kötü davranıp şiddete başvurursun ki? Bağırıp çağırma, kötü söz kullanma, karşındakini azarlama bunları bir sağlık çalışanı değil kimse yapmamalı. Bunu yapmaya kimsenin hakkı yok, olmamalı da. Zaten bu durumda saygılı bakım söz konusu bile olamaz.

Ayrımcılık yapmama

Ö2: ...Sağlık çalışanları bakım açısından herkese eşit davranmalı. Örnek veriyorum Türk bir insana nasıl yaklaşıyorsa Suriyeliye ya da diğer kültür ve mezhepten insanlara da o şekilde yaklaşmalıdır. Maalesef oluyor kötü örnekler. Eğitim seviyesi düşük olanlara ve ya çok soru soran hastalara olumsuz yaklaşımlar daha çok yapıyor.

Ö15: Ayrımcılığın olduğu yerde de saygılı bakımdan söz edilemez. Ve üzümlere söylemek istiyorum ki ayrımcılık fazla en basit örneği konuşması daha düzgün giyinmesi daha iyi diye bile ayırım yapanları gördüm ve bir sağlıkçı olarak gerçekten utanıyorum. Sağlık çalışanı olan bir kişi her ne olursa olsun eşit davranmalı, anlayışlı olmalı. Kendisi nasıl değer görmek isterse öyle değer göstermeli. En eğitilmiş en iyi odaya ya da sosyo-ekonomik seviyesi düşük olanı çok yataklı odaya alıyorlar bunlara tanık oluyorum. Ama çok büyük yanlış bunlar...

Etkili iletişim kurma

Ö9: İletişim oldukça önemli saygılı annelik bakımı açısından. Bizlerin iletişimi ne kadar sağlam ve ne kadar iyi olursa hastanın kendine ve bebeğine de ilişkisi bir o kadar sağlam olur. Bu durumda bize düşen iletişimimizi sürekli geliştirip güçlü tutmaktır. Sıcak güzel bir merhaba herkese iyi gelir.

Ö13: Odaya girdiğimizde halini hatırını hastaya sorduğumuzdaki tavrı ile sormadığımızdaki tavrı ayrı olacaktır. Güler yüz ile yaklaştığımızda bize daha olumlu, dediklerimizi daha çok dinleyen, tedavi sırasında sorun çıkarmayan bir hasta ile karşı karşıya geliriz. Bu da iletişimin sıkı olduğundan kaynaklanır. Sıkı bir iletişim sonucunda saygılı bakım da yapmış oluruz.

Sosyal desteğe erişim sağlanması

Ö1: ... Doğumda maalesef kimseyi yanına almıyorlar ben denk gelmedim hiç ama izin verebilirler mesela yalnız hissetmez kadın. Tüm bunlar doğumun kolaylaşması ve kolay geçmesi açısından çok fazla derecede önemlidir.

Ö2: ... Hastayı rahat ettirme olsun, mahremiyeti olsun bunlar çok önemli konular ve bizim bu konularda kadını rahat ettirmemiz de oldukça önemlidir. Belki eşi ya da annesi ya da arkadaşı kimi isterse yanına alınabilir. Kadına güç verir bunlar.

Bilgilendirilmiş onam alınması

Ö1: *Travay sırasında kesinlikle ve kesinlikle saygılı annelik bakımı çok önemli. ... İşlemler hakkında bilgi verilmeli onayı sorulmalı tabiki açıklamalar yapılmalı. ...*

Kadının doğurabilme gücünü destekleme

Ö11: *Kadını anladığımızı ona değer verdiğimizizi ona hissettirince zaten ortada sorun kalmıyor, başka bir şey yapmaya da gerek kalmıyor. Doğum öncesinde ona dokunmayacak az yemek yedirmek, son anda biraz yürüyüş yaptırmak, onun hissettiklerini yaşadığı durumu anladığımızı sonrasında daha iyi olacağını bebeğinin de sağlıklı bir şekilde doğacağını söylemek çok etkili olacaktır.*

Ö13: *... Doğum esnasında anne adayının her daim yanında olduğumuzu hissettirmeli ona doğum esnasında gerekli bilgiyi vermeli doğumun işleyişi için anne adayına her şey çok güzel gidiyor, sen ve bebeğin gayet sağlıklısınız gibi cümleler kullanılarak desteğimizi belli etmeliyiz. İşte tüm bu durumları ve buna benzer durumları uygularsak saygılı annelik bakımını da uygulamış oluruz.*

Sürekli ebelik bakımı sağlama

Ö3: *Doğum esnasında kadınlar korku, endişe, gerginlik yaşıyorlar ebe olarak bizim görevimiz de az da olsa onları sakinleştirmek bilmediği konularda eksiklerini kapatmak gerek. Doğum yapan kadına duygusal ihtiyaçlarını, isteklerini karşılama, rahatlığını sağlama gibi konularda yardımcı olmak gerek ki onlarda hem bebeğine hem ailesine ve etrafa karşı daha olumlu bakabilsin. ...*

Ö9: *Travay döneminde, düşük riskli gebeye az biraz yiyecek veya içecek verilmesi sağlanabilir... Bu serbestlikler sağlanmadığı durumlarda saygılı bakımdan söz edilemez. Bizler ne kadar saygılı olur ve annenin kararına saygı duyarsak anne de bize saygı duyar ve karşılıklı saygı çerçevesindeki etkileşimimizle o işin de üstesinden geliriz ve bu işi büyük bir kolaylıkla atlatırız (Tablo 2).*

Tablo 2. Öğrenci Ebelerin Doğum Sürecinde Saygılı Annelik Bakımına İlişkin Görüşleri (Devamı) (n=15)

Kodlar	Alt Temalar	Temalar
Bilgilerinin gizli tutulması (15) Beden gizliliğini sağlama (9) İşlemler sırasında paravan çekme (5) Odaya fazla insanın alınmaması (2) Kapının kapalı tutulması (3) Odaların tek kişilik olması (1)	Mahremiyet	
Sözlü şiddet (hakaret, aşağılama vb.) uygulamama (14) Fiziksel şiddet göstermeme (7) Kadına ilgisiz davranmama (2)	Kötü muameleden kaçınma	
Herkese eşit davranma (14) Eğitim düzeyi farkı gözetmeme (9) Dil ayrımcılığı yapmama (7) Kültür farkı gözetmeme (5)	Ayrımcılık yapmama	
Güler yüzlü olma (11) Empati kurma (6) Sorularını anlayacağı şekilde açıklama (6) Kadına söz vermek/onu dinlemek (4) Kadına ismi ile hitap edilmesi (3) Selam vermek/Halini sormak (3)	Etkili iletişim kurma	Saygılı Annelik Bakımı bileşenleri
Doğumda aile desteği (7) Doğum destekçisi sağlama (1)	Sosyal desteğe erişim sağlanması	
İşlemler hakkında bilgi verilmesi (8) İşlemlerden önce rızasının alınması (6)	Bilgilendirilmiş onam alınması	
Hareket özgürlüğü sağlama (5) Rahat ettiği pozisyonda doğum yapmasını sağlama (5) Cesaretlendirici konuşmalar yapma (5) Yeme-içme serbestliği (2) Kararlara katılmasını sağlama (2)	Kadının doğurabilme gücünü destekleme	
Rahatlığını sağlama (8) Yanında olduğunu hissettirme (3) Duygusal ihtiyaçlarını karşılama (2) Fiziksel ihtiyaçlarını sağlama (2) Gevşeme yöntemlerini kullanma (1)	Sürekli ebelik bakımı sağlama	

Tema 3: Saygılı Annelik Bakımının Önemi

Ö1: ... Mesela anne doğum yaptığı sırada bakımını bizler güler yüz ile yaparsak ona yardımcı olursak bundan anne olumlu etkilenir ve bebeğe bize hastaneye olumlu bakar nasıl geldi ise öyle gider yani. Sonrada hep buraya gelmeyi tercih eder. Verdiğimiz eğitimleri önemser eğitim yerini bulur. Çünkü biz onu önemsersek o da bizi önemser... Bizi dikkate alır. Mesleğimizin saygınlığı artar. Hiçbir kayıp olmaz aksini büyük kazançlar elde ederiz. Hem biz hem kadınlar...

Ö14: ... Saygılı annelik bakımının avantajları da fazladır tabii örneğin anne bebek etkileşimi daha iyidir, doğum sonrası depresyon azalır. Saygılı bakım kadına önemli olduğunu hissettirir. Özgüveni artar her şey yolunda gider bence. Güzel ıkınır mesela güçlü ıkınır. Doğumuna odaklanır sadece aklında sadece bebeğini kucığına almak olur onu hayal eder nasıl emzireceğini hayal eder ve tüm bunları yapması kaçınılmaz olur bence (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrenci Ebelerin Doğum Sürecinde Saygılı Annelik Bakımına İlişkin Görüşleri (Devamı) (n=15)

Kodlar	Alt Temalar	Temalar
Doğumu kolaylaştırma (10)		
Güçlü anne bebek bağlanması (9)		
Emzirme başarısının artması (4)		
Özgüvenin artması (4)		
Normal doğum oranlarının artması (3)	Saygılı annelik bakımı sunmanın etkileri	Saygılı Annelik Bakımının önemi
Ebelik mesleğinin saygınlık kazanması (2)		
Kadını doğumda işbirliğine teşvik etmesi (2)		
Doğum sonu depresyonu önleme (2)		
Hastanenin prestiji (1)		

Tartışma

Bu çalışma, araştırmada yer alan ebe öğrencilerin doğum sürecinde “Saygılı Annelik Bakımı” hakkındaki görüşlerini ortaya koymakta ve bu kavramın doğum yapacak kadınlar için temel bir hak olduğuna inandıklarını göstermektedir. Çalışmaya katılan öğrenci ebeler, Saygılı Annelik Bakımını kadınlara saygı içinde her türlü yardımda bulunarak, önemli olduğunu hissettirerek, onları anlayarak, güvenli, eşit ve özenli bakım sağlamak olarak tanımlamışlardır (Tablo 1). Moridi ve ark. (2020) yaptıkları çalışmaya katılan ebelerin de saygılı annelik bakımını empati göstermek, kadın merkezli bakım sağlamak ve hakları korumak olarak tanımladıkları bulunmuştur (Burrowes ve ark., 2017). Kadınların doğum sürecinde saygılı bakım alma konusunda deneyimlerini araştıran birçok çalışma bulguları da çalışmamızdaki katılımcıların algılarının doğruluğunu desteklemektedir (Davie, 2012; Shimoda ve ark., 2018; WHO, 2022).

Dünya Sağlık Örgütü tarafından tüm kadınlar için tavsiye edilen Saygılı Annelik Bakımı, “kadınların onurlarını, mahremiyetlerini, gizliliklerini koruyan, zarar ve kötü muameleden uzak durmayı sağlayan ve tüm doğum süreci boyunca bilinçli seçim ve sürekli destek sağlayacak şekilde organize edilen ve sağlanan bakım” olarak ele alınmaktadır (Sheferaw ve ark., 2016). Shakibazadeh ve ark. (2018) yürüttükleri nitel araştırmaların sistematik inceleme çalışmasında, kadınların ve sağlık hizmeti sunucularının bakış açılarından on iki Saygılı Annelik Bakımı alanı geliştirmişlerdir. “Zarar ve kötü muameleden uzak olmak, özel hayatın gizliliğini ve mahremiyetini korumak, bilgilendirmenin ve rızanın sağlanması, aile ve toplum desteğine sürekli erişimin sağlanması, fiziksel çevre ve kaynakların kalitesinin artırılması, bakımda eşitliği sağlamak, etkili iletişim kurmak, kadınların doğum yapma yeteneklerini güçlendiren seçimlerine saygı duymak, yetkin ve motive insan kaynaklarının mevcudiyeti, verimli ve etkili bakımın sağlanması, bakımın sürekliliği” olarak belirlenmiştir (Shakibazadeh ve ark., 2018). Bu çalışmada da bu alanlar genel olarak saygılı annelik bakımı bileşenleri teması altında toplanmış olup, bulgularımız literatürle paralellik göstermektedir (Tablo 2). Bu sonuçlar ile çalışmada yer alan öğrenci ebelerin doğum sürecinde kadınlara sağlanması gereken saygılı annelik bakımı konusundaki rollerinin farkında oldukları görülmektedir.

Doğumda bakım kalitesinin önemli bir bileşeni olan Saygılı Annelik Bakımının, kadınların doğum memnuniyetlerinin sağlanması, anne ve bebek sağlığında kısa/uzun dönem sonuçlarının olması, normal doğum oranlarını etkilemesi gibi pek çok önemli etkileri vardır (Ross-Davie, 2012; Sheferaw ve ark., 2016; Bohren ve ark., 2020). Çalışmada, saygılı annelik bakımının önemi teması altında “doğumu kolaylaştırma, güçlü anne bebek bağlanması, emzirme başarısının artması, özgüvenin artması, normal doğum oranlarının artması, ebelik mesleğinin saygınlık kazanması vb.” kodların yer aldığı

görülmektedir (Tablo 3). Bu bulgular öğrenci ebelerin Saygılı Annelik Bakımının anne-bebek-toplum sağlığına etkilerinin farkında olduklarını göstermesi bakımından oldukça önemlidir.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada ebe öğrencilerin doğum sürecinde kadınlara Saygılı Annelik Bakımı konusunda mahremiyeti sağlama, etkili iletişim kurma, kötü muameleden uzak durma, nitelikli bir ebelik bakımı sunma gibi faktörlerin önemini farkında oldukları ve çalışma hayatlarında birçok şey yapabilecekleri görüşünde oldukları sonucuna varılmıştır. Sağlık kurumlarında başta ebeler olmak üzere sağlık profesyonelleri tarafından kadın merkezli, kanıta dayalı ve insancıllaştırılmış bakım uygulayarak saygılı annelik bakımının tüm kadınlara sunulması ile anne-bebek ve toplum sağlığının gelişimine katkı sağlanabilir. Bu konuda öncelikle ebelerin ve öğrenci ebelerin bu konuya ilişkin farkındalıklarının artırılması, öğrenci ebeler için okul eğitim müfredatlarında, ebeler için hizmet içi eğitimlerde Saygılı Annelik Bakımı ile ilgili deneyim ve iletişim becerileri kazanmaları için geliştirilmesi önerilmektedir.

Etik Kurul Beyanı

Araştırma, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından (Karar No:119/59, Tarih: 04/02/2022) alınan etik kurul onayı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Bohren, M. A., Tunçalp, Ö., & Miller, S. (2020). Transforming intrapartum care: Respectful maternity care. *Best Practice & Research Clinical Obstetrics & Gynaecology*, 67, 113-126. <https://doi.org/10.1016/j.bpobgyn.2020.02.005>
- Burrowes, S., Holcombe, S. J., Jara, D., Carter, D., & Smith, K. (2017). Midwives' and patients' perspectives on disrespect and abuse during labor and delivery care in Ethiopia: A qualitative study. *BMC Pregnancy Childbirth*, 17(1), 1-14. <https://doi.org/10.1186/s12884-017-1442-1>
- Davie, M. R. (2012). Measuring the quantity and quality of midwifery support of women during labour and childbirth: The development and testing of the 'Supportive Midwifery in Labour Instrument'. Unpublished doctoral dissertation, University of Stirling, Scotland.
- Ishola, F., Owolabi, O., & Filippi, V. (2017). Disrespect and abuse of women during childbirth in Nigeria: A systematic review. *PLoS One*, 12(3), e0174084. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0174084>
- Moridi, M., Pazandeh, F., Hajian, S., & Potrata, B. (2020). Midwives' perspectives of respectful maternity care during childbirth: A qualitative study. *PLoS One*, 15(3), e0229941. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0229941>
- Shakibazadeh, E., Namadian, M., Bohren, M., Vogel, J. P., Rashidian, A., Nogueira, P. V., Madeira, S., Leathersich, S., Tunçalp, Ö., Oladapo, O.T., Souza, J.P., & Gülmezoğlu, A. M. (2018). Respectful care during childbirth in health facilities globally: A qualitative evidence synthesis. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 125(8), 932-942. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.15015>
- Sheferaw, E. D., Mengesha, T. Z., & Wase, S. B. (2016). Development of a tool to measure women's perception of respectful maternity care in public health facilities. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 16(1), 1-8. <https://doi.org/10.1186/s12884-016-0848-5>
- Shimoda, K., Horiuchi, S., Leshabari, S., & Shimpuku, Y. (2018). Midwives' respect and disrespect of women during facility-based childbirth in urban Tanzania: A qualitative study. *Reproductive Health*, 15(1), 1-13. <https://doi.org/10.1186/s12978-017-0447-6>
- Tunçalp, Ö., Were, W. M., MacLennan, C., Oladapo, O. T., Gülmezoglu, A. M., Bahl, R., Daelmans, B. Mathai, M., Say, L., Kristensen, F., Temmerman, M., & Bustreo, F. (2015). Quality of care for pregnant women and newborns-the WHO vision. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, 122(8), 1045-1049. <https://doi.org/10.1111/1471-0528.13451>
- White Ribbon Alliance. (2022, February). Respectful Maternity Care: The Universal Rights of Childbearing Women. Washington DC: White Ribbon Alliance; 2011. https://www.healthpolicyproject.com/pubs/46_FinalRespectfulCareCharter.pdf
- World Health Organization. (2022, February). WHO recommendations: Intrapartum Care for a Positive Childbirth Experience. Geneva, Switzerland, <https://www.who.int/reproductivehealth/publications/intrapartum-care-guidelines/en/>
- World Health Organization Reproductive Health Library. (2022, February). WHO Recommendation on Effective Communication Between Maternity Care Providers and Women in Labor. Geneva, Switzerland: World Health Organization; 2018. <https://extranet.who.int/rhl/topics/preconception-pregnancy-childbirth-and-postpartumcare/care-during-childbirth/who-recommendation-effective-communication-between-maternity-careproviders-and-women-labour>

Vogel, J. P., Bohren, M. A., Tuncalp, Ö., Oladapo, O. T., & Gulmezoglu, A. M. (2016). Promoting respect and preventing mistreatment during childbirth. *BJOG: An International Journal of Obstetrics & Gynaecology*, *123*(5), 671–674. <https://doi.org/10.1111/1471-0528>

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. baskı). Seçkin Yayıncılık.